

השערוריה מול הבד

מאת מיכאל אלמו

בעיות (כמו ענין המסים הכבדים, היחס העוין כמעט לסרט הישראלי) וליקויים במערכת הבידור החשובה (מבחינה כמותית) כמדינה. ישראל היא הארץ שבה הלהיטות אחרי הסרט היא העצימה בעולם. הקהל, בלהט טרופו אחרי הקולנוע, מקבל את כל ההתעללויות בו, הקטנות והגדולות, באומץ לב (או אדישות).

סרטים

בתולה פו!

קהל ממורמר נאלץ לחנות השבוע, בקולנוע אורינון, תל-אביב, בסרט שחלק ניכר מן השיח שלו לא הופיע בתרגום העברי. האשם: הצנזורה הישראלית שאסרה את גוסטון ה' עברי של כמה וכמה שורות בהירח הוא כחוג שגראו בעיניה עשויות להזיק למוסר הציבורי רי משום שהן כוללות את המלה הפורנוגרפית "בתולה". כפי הנראה סבורה הצנזורה שיוזעני אנגליה, מתורבתים משאר התושבים בישראל, לא יתעוררו ייצרם המגונה למשמע המלה המכוערת הזאת. שיא חדש באסורים של נטורי מוסרתא של משרד הפנים!

אשר לסרט עצמו, הריהו עיבוד נאמן של מחזה קופה אמריקאי אודות נערה צנועה ה' מדברת כפרוצה (בעלת השכלה כלשהי) וה' רושם (הטוב והרע) שהיא עושה על כל שומ' עיה (ראה מחול). אין בו הרבה בשר, אבל במעט שיש יכולים שחקני קומדיה פתחים כויליאם הולדן, מגי מקנאמרה ודוד נייבן לנעוץ את שניהם ולהחלות באוויר קרוב ל' שעתיים, לעליצותם הרבה של מרבית הצופים.

הגבורה הגדולה

האברסט הוא הגבוה שבהרי תבל. שלושים שנה ניס' אנשים אמיצים להעפיל אל פסגתו, ולא הצליחו. אחדים אף נתנו לו את חיים הצעירים, רק בשנה שעברה עלה בידי קבוצה בריטית לנצח את ההר. מבצע הגבורה הגדול הזה מתואר בהצלחה ניכרת בסרט העובדתי כבוש האברסט, שצולם עליידי צלמה הרשמי של המשלחת.

תמונות צבעוניות נותנות מושג מה הגם שלא שלם. כפי שאפשר לשער — מן הקשיים העצומים והסכנות שעמדו על דרכם של המעפילים.

כשיר הלל לגבהים ולאנשים הבזים להם, כיבוש האברסט הוא מבצע קולנועי נדיר — ומוצלח ביותר.

שתי לוקרציות

אבל גאנס, מי שהיה במאי גדול בתקופת הסרט האילם, הפך במאי לא-גדול, כאשר הח' לו התמונות מדברות, הפיק (1936) את ל' קרציה בורג'יה א'. והו סרט איטי שהשפעת הראיניו ינכרת בכל מטר מאורכו. נראה פרי מיטיבי מאד כשהוא מוצג בארץ עתה.

לוקרציה בורג'יה ב' (1953) הוא המלה ה' אחרונה של הטכניקה הקולנועית האירופית המודרנית, כולל שפע רב של שדים גלויות ושתים חשפים שהבולטים בהם שייכים ל' מארטון קארול, אשת הבמאי כריסטיאן ז'אק, היוזע יפה היכן נעוצים כשרונות אשתו (ראה מחול). אולם פרט להצגת ערוה זו* יש בו בסרט כמה וכמה צילומים מרהיבי עין, משל מצלמתו של כריסטיאן (במעגל) מאטראס, גדול מסריטיה של צרפת. עבודתו הגהדרת של מאטראס היא נקודת אור יחידה (פרט לערוה) בנסיון מורד זה להלבין את חטאיה של אחת הרוצחות והיצאניות הגדו' לות ביותר בהיסטוריה.

יומן החדשות

מה מעשיהם?

- במאי צרפת עסוקים. הרי כמה מסרטיהם החדשים:
- ז'אן (הסימפוני הפאסטוראלית) דלא*
- נואה: כלבים ללא שרשרת.
- קלוד אוטון (שטן הבשרים) לארה:
- מקרה הרעל.
- אשר הוהימה אפלו את מבקרו של הארץ שדרש את איטור הסרט.

אולם יומי ישראל מכילים אהו כה רב פרסומת חסרת ערך וענין עד שנוצר מצב מגוחך ביותר ביותר: לא בלבד שמוכי רים לך, לקהל, את הזכות להיכנס לאלום, אלא גם, בהיותך בתוך האולם, מוכרים ומפרסמים את תשומת לבך ומאלצים אותך לראות בחשיכה סרטי פרסומת (ערוכים בחוסר טעם משוע) על אודות סיגריה מסוי מה שלא בלבד שלא תויק לריאוח'ך אלא אף תוסיף לך בריאות, או בנק שפלות קופותיו חוקה מכל הפלות שבבנקים ה' אחרים.

אכן, גם בחוץ-לארץ נוהגים להציג סרטי פרסומת, טוענים מביאי הדוגמות (הרעות) מן הניכר. אבל שם, הם שוכחים לציון, אין הגבלה כה חמורה על אורך ההצגות.

ענין זה של הגבלת הזמן הוא אחת השע' רוריות הגדולות של עסק הקולנוע. שערוריה גדולה שבעתים היא העובדה שהשערוריה הזאת אינה ידועה לקהל הרחב, אך שערוריה גדולה פי שבעים ושבעה היא העובדה שה'

קהל אינו מקים שערוריות. עכשיו, לאחר ששכנו את התמנו על הני, נסביר:

לפי הסכם בין האיגודים המקצועיים השו' גים לבין בעלי בתי הקולנוע אורכה המאכ' סימאלי של הצגת קולנוע (כולל יומנים, סרטונים, הפסקה וכר') הוא שעתיים. באט התכנית נמשכת יותר משעתיים יש לשלם לעובדים תשלום כפול מן הרגיל.

ואם, אתם עלולים לשאול (תמימים שכ' מותכם!), אורכו של סרט הוא שעתיים ומשהו? אוי, קהל הקרוי "נכבד", מקצצים את המשעו במספריים קטנות (כמו שאירע לסרט טפורי או הנרי) הזה ומכניסים את הסרט (ואותך) למיטת סדום משונה זו.

מבלי להיכנס לעובי הקורה של הבעיה (מובטחני כי כל הצדדים ישלחו למערכת מכתבים שבהם יוכיחו את צידקתם המלאה) ברור בהחלט כי הסובל האחד הוא — יפה נחשת! — אתה עצמך, הקהל ה"נכבד".

למה צנזורה?

וכיון שאנו עומדים בפרשת קצצים עלינו להזכיר את הצנזורים. לעבודתם של אנשים אלה, שבעלי רצון טוב הם, ומתחבטים, בבעיה קשה, כדאי להקדיש פעם בירור מקיף יותר. אולם לדעתי יש להזכיר בה' דמנות זו החלטה אחת של הצנזורה המהמה סכנה חמורה לילדים ולנוער. החלטה זו נובעת מגישה מוזרה ביותר: הצנזורים מסרבים לתת לסרטים "מסוכנים" (לדעתם) את הגושפנקה "רק למבוגרים" מאחר שה' מציגים מנצלים אותה לתועלת המסחרית. אולם מאחר שרק אהו קטן של סרטים מתאים לילדים, אני מציע שהצנזורה תצא מנקודת השקפה הפוכה: כל סרט אסור לילדים, פרט לאלה המקבלים את הגוש' פנקה "גם לילדים".

אם אין הצנזורה עושה מאומה כדי להגן על הילדים (לא משום חשפות ולא מן הסאדוזים של סרטי הפשע) לשם מה היא בכלל קיימת?

המקום צר מכדי שאמנה עוד כמה וכמה

ובכן, פסטיבאל הסרטים הישראלי הרא' שון (בח'פה) בא והפסטיבאל הלך. הקהל הרחב לא זכה, כמובן, לראות את הסרטים, שהוצגו בפני יחיד סגולה בלבד. אבל אל דאגה — הוא יראה אותם תוך החדשים הקרובים והוא ישלם בשביל התענוג הזה סכומים גבוהים. הוא יעמוד בתור ארוך ליד קופות קטנות שאינן מסוגלות לשרה תורים ארוכים ויאלץ בסופו של דבר, לרוב לקנות כרטיס מספסר המשתף פעולה עם "איש מבפנים". כאשר יהיה הכרטיס בידו הוא יעמוד בתור ליד כניסות צרות שלא נועדו לשמש המונים.

ולכשיזכה סוף סוף לחדור פנימה, ימצא את עצמו באולמות לא נוחים רבים מהם מוזהמים ומעלי צחנה, ישב בכסאות עץ קשים, יראה סרטים מקוצצים בידי מפיצים, מציגים, צנזורים ולעתים קרובות בידי מכר' נאי הקולנוע. הוא יאלץ לשבת בהפסקה (מיותרת בהחלט!) ולראות על הבד מודעות שאינן מענינות אותה. חוק ממשלתי יאלץ אותו לחנות ביומנים ישראלים העושים רושם כאילו הופקו באיזו חצר אחרית בתחילת המאה. כל אלה בליחי הפרעות מאורגנות של קבוצות חוליגנים רעשנים המשתלטים על חלק מן האולם בכל הצגה, ואשר הסדרנים והשוטרים האמיצים אינם מעינים להשתיקם.

ועדיין יש אנשים הסבורים שישראל היא מקום מתאים לעריכת פסטיבאל סרטים בינ' לאומי!

רק על סרטים טובים

אני יודע כי באומרי את הדברים האלה קבל עם אני מסכן את עצמי. עולם הקולנוע שלנו הוא קטן ומסוגר ואנשי הסרטים דפה יצורים מעודנים נוחים להעלב. טלו למשל מפיץ סרטים שנקרא לו, מטעמי חיבה, "אלמוני".

לאחר שראיתי אחד מסרטיו (כלומר, הוא קנה את הסרט לאחר שהוכן, לא נטל, חלילה, חלק ביצירתו) שאלני לדעתי. אמרתי לו. הוא החויר.

"אם אתה אמנם סבור", הגיד לי, "כי הסרט רע — לא אחוכה אתך על כך —"

הודיתי לו.

"...אולם, אנו, אל תקלקל את עסקי. אל כתבונו עליו בקורת!"

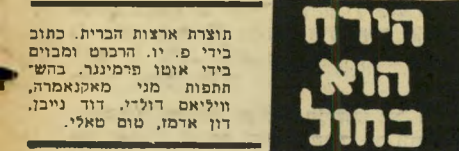
הבקורת, כמובן, נכתבה. אולם מספר האנשים שלא התחשבו בדעתי היה עצום: הסרט היה להצלחה קופתית. מר "אלמוני" עדיין כועס עלי.

מפיץ אחר, שנקרא לו מטעמי חיבה, "פלמוני" הודיעני בחגיגות — לאחר שפר' סמתי בקורת על סרט "שלו", שאינו "מכיל ב" עור. מאז יש לי תאבון כפול. הוא נחשב (בעיני עצמו) למומחה הגדול ביותר לסרטים משובחים בישראל ובהחלק ניכר של העולם הרחב, והוא נעלב מאד על שהבזים שאמרתי על הסרט לא עלו בד' בבו עם השבחים שהובאו בחומר הפרסומת שחילק למבקרים. ואשר נכתב עליידי אנשי האולפן. מפיץ שלישי, שמטעמי חיבה לא ניתן לו כל כינוי, מנסה, לפני כל הצגה, להס' ביר לנו את הסרט. עד היום מעולם לא הציג — לדבריו — סרט רע. הוא כועס מאד על כל איש שמעו לחלוק על דעתו.

אתם רואים, קוראים נכבדים, עם מי יש לנו עסק בעולם הקולנוע הקטן שלנו? למולנו כולם בחורים טובים בסופו של דבר, אף על פי שטרם הגיעו למסקנה כי בקורת רעה עוורת לקופה. ראו מה עוללנו למר אולו המסכן בבקורתנו הטובה!

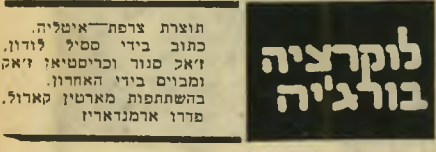
אחוז הפרסומת

הבאתי את הדוגמות הללו כדי להראות באיזו קלות ומתוך איזה בטחון משליכים עפר בעיני הקהל שלנו. לא המפיצים הם האשמים היחידים. טלו, דרך משל, את היומנים הישראליים. אין כל מפק שיומ, את תהי רמתו הטכנית והאמנותית אשר תהיה, יש לו בסופו של חשבון ערך היסטורי רב.

הירח הוא כחול

תוצרת ארצות הברית. כתוב בידי פ. יו. הרברט ומכונים בידי אוטו פרימנר. בהש' תפוח מני מאקנאמרה, וויליאם דולי, דוד נייבן, דון ארמו, טום טאלי.

לוקרציה בורג'יה

תוצרת צרפת-איטליה. כתוב בידי ססיל לודו. ז'אק סנור וכריסטיאן ז'אק ומכונים בידי האחרון. בהשתתפות מארטון קארול. פדרו ארמנדריו

הים האכזר

תוצרת בריטניה. כתוב בידי אריק אמבלר לפי רומאן מאת ניקולאס מונסארה. מכונים בידי צ'ארלס פרנד. בהשתתפות ניק הוקינס.